

UDC 355.237

DOI <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2022-16-318-334>

The Structure and Components of the Formation of Future Military Intelligence Officers' Professional Competence at a Higher Military Educational Institution

Ihor Shumkov

Head of the Department of Operations Management
of Military Intelligence Units and of Special Operations
of the Military Academy (Odesa)

✉ 10, Fontanska road, Odesa, Ukraine, 65009

E-mail: shumkov.ihor@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2715-3854>

Структура та компоненти сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки у вищому військовому навчальному закладі

Ігор Олександрович Шумков

начальник кафедри управління діями підрозділів військової
розвідки та спеціальних операцій,
Військова академія (м. Одеса)

✉ вул. Фонтанська дорога, 10, м. Одеса, Україна, 65009

Abstract.

The article examines the peculiarities of the training of future military intelligence officers, taking into account the specifics of their future professional activity, educational and normative documents, the organization of the educational

process, and the conceptual principles of their training at higher military educational institutions. **The purpose** of the article is to theoretically substantiate the structure and components of the formation of future military intelligence officers' professional competence at a higher military educational institution, which affect the quality of their professional training. In accordance with the tasks and verification of the initial assumptions, the following **research methods** that complemented each other were used: theoretical (analysis, synthesis, comparison, generalization, classification, systematization of data), empirical (observation, conversation, oral and written survey, questionnaire, interviewing, testing, expert evaluation). **The results.** It was found out that the professional training of future military intelligence specialists at a higher military educational institution should be considered as a specialized education aimed at: acquiring professional competences in the field of professional military activity, introducing principles and standards for acquiring new and improving previously acquired professional competences, increasing the level of practical training and readiness for professional activity based on the updated training methodology, implementing the organization of the educational process using new and modern models of weapons and military equipment, achieving a targeted and special pedagogical influence on the formation of the personality of the future military specialist by providing a wide range of professional knowledge and development creative thinking throughout the entire military career. **Conclusions.** Thus, taking into account the theoretical foundations of the professional training of future military intelligence officers in a higher military educational institution, the structure of military education and the structure of training future specialists, we believe that the following interrelated and interdependent components will be of significant importance: motivational-volitional, cognitive-resultative, personal-acmeological, operational-activity.

Keywords: higher military educational institutions, educational process, information and educational environment, professional competence, components of the formation of professional competence, future military intelligence officers.

References

1. Chystovska, I. P. (2006). Formuvannia pedahohichnoi kompetentnosti maibutnikh mahistriv viiskovoho upravlinnia [Formation of pedagogical competence of future masters of military administration]. *Candidate's thesis*. Kyiv: Natsionalna akademiia oborony Ukrainy [in Ukrainian].

2. Lisnichenko, Yu. M. (2015). Pidhotovka maibutnikh ofitseriv do profesiinoi diialnosti v protsesi vyvchennia fakhovykh dystsyplin [Preparation of future officers for professional activities in the process of studying professional disciplines]. *Candidate's thesis*. Khmelnytskyi: Natsionalna akademiia derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy imeni B. Khmelnytskoho [in Ukrainian].

3. *Kontseptsiiia viiskovoi osvity v Ukraini* (2022). [The concept of military education in Ukraine]. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%d0%bf> [in Ukrainian].

4. Vyshnevskiy, P. R. (2005). Udoskonalennia pedahohichnoho upravlinnia navchalnym protsesom u vyshchomu viiskovomu navchalnomu zakladi na osnovi innovatsiinykh tekhnolohii [Improvement of pedagogical management of the educational process in a higher military educational institution based on innovative technologies]. *Candidate's thesis*. Khmelnytskyi: Natsionalna akademiia derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy imeni B. Khmelnytskoho [in Ukrainian].

5. Maslii, O. M. (2011). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv tylu u sferi viiskovo-ekonomichnoi lohistyky [Formation of professional competence of future rear-line officers in the field of military-economic

logistics]. *Candidate's thesis*. Khmelnytskyi: Nats. akadem. Derzh. prykord. sl. Ukrainy im. B. Khmelnytskoho [in Ukrainian].

6. Heorhiiev, V. M. (2015). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv vysokomobilnykh desantnykh viisk u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of professional competence of future officers of highly mobile landing forces in the process of professional training]. *Candidate's thesis*. Odesa: Pivdennoukr. natsion. pedahoh. un-t im. K. D. Ushynskoho [in Ukrainian].

7. Rybchuk, O. O. (2016). Struktura ta zmist fakhovoi kompetentnosti vykladachiv vyshchyykh viiskovykh navchalnykh zakladiv [The structure and content of the professional competence of teachers of higher military educational institutions]. *Novi tekhnologii navchannia: nauk.-metod. Zb. Instytut innovatsiynykh tekhnologii i zmistu osvity MON Ukrainy*. Kyiv, (pp. 190–196) [in Ukrainian].

8. Voitekh, O., Voitekh, K. (2020). Fakhova kompetentnist ofitseriv natsionalnoho personalu Zbroinykh Syl Ukrainy [Professional competence of officers of the national staff of the Armed Forces of Ukraine]. *Viiskova osvita*. 1(41) (pp. 70–78) [in Ukrainian].

Вступ

Сучасний етап розвитку національної системи освіти, військової освітньої галузі ХХІ ст. обумовлює модернізацію військово-професійної освіти, зокрема, з урахуванням світових процесів соціокультурного та економічного характеру, вітчизняних стан справ зовнішньої та внутрішньої політики, нинішніх європейських і національних вимог у відповідності з Конституцією та законами України. Воєнна доктрина України, орієнтуючись на належний рівень бойової готовності та боєздатності Збройних Сил України, вимагає удосконалення змісту військово-дидактичного процесу, підвищення якості підготовки майбутніх фахівців вищих

військових навчальних закладів, зумовлення їх особистісного розвитку в системі військової освіти, створення цілеспрямованого та організованого педагогічного впливу на сформованість компетентних й амбітних військових фахівців із високим розвитком моральних якостей громадянина України та захисника Вітчизни, провадження та виконання завдань планомірного й системного підвищення професійного розвитку здобувачів освіти з високим рівнем фахової майстерності, розвиненим творчим та інтелектуальним мисленням, військовою культурою, системою загальнолюдських й духовно-моральних цінностей (Чистовська, 2006). Із огляду на це, потреба підготовки висококваліфікованих майбутніх фахівців військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища, у зв'язку із збройною агресією проти України, є гострою необхідністю стратегічного курсу оборони держави та реалізації національної політики захисту Вітчизни. Прислуговуємося позицією Ю. Лісніченка, що сучасний стан справ у державі, складні та динамічні умови ведення гібридної війни й терористичних атак зумовлюють потребу у відповідно підготовлених майбутніх офіцерських кадрах Збройних Сил України, здатних приймати виважені та нестандартні рішення, вести службово-бойову діяльність із використанням новітніх зразків озброєння та військової техніки (Лісніченко, 2015).

Професійна підготовка майбутніх офіцерів Збройних сил України стала нині предметом наукових студій дослідників – І. Блощинського, О. Бойка Р. Бубенщикова, С. Ільницького, О. Майстренка, О. Маслія, М. Нещадим, С. Радзіковського, В. Телелим, О. Чернявського, В. Ягупова та ін., у працях науковців вивчалися питання загальновійськової підготовки курсантів, формування їхньої професійної та фахової компетентності. Проблемами підготовки майбутніх фахівців у військовій педагогіці займались – А. Зельницький, Д. Іщенко, М. Короткіх,

Я. Король, Ю. Лісніченко, А. Лігоцький, Є. Літвіновський, В. Маслов, М. Нецадим, С. Сінкевич, О. Торічний та ін.; концептуальні основи підготовки майбутніх офіцерів у ВВНЗ були предметом розвідок – Н. Генералової, І. Грязнова, О. Діденка, О. Євсюкова, Г. Лещенка, В. Полюка, С. Сінкевича, В. Телелима; теоретико-методологічні основи підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності вивчались науковцями – О. Маслієм, Ю. Сердюком, В. Стасюком, В. Ягуповим та ін. Утім, проблема фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища потребує подальшого дослідження. Актуальність проблеми зумовлена недостатнім аналізом психолого-педагогічної та військової літератури підготовки майбутніх офіцерів в умовах інформаційно-освітнього середовища, розробленням структури формування фахової компетентності майбутніх фахівців військової розвідки у вищому військовому навчальному закладі, практично-методичним обґрунтуванням стратегічного рівня їх професійної готовності до майбутньої діяльності в напрямку підвищення фахової компетентності, педагогічної майстерності та загальної культури. Однак, комплексного наукового пошуку в напрямі цілеспрямованої підготовки майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ще не було, що актуалізує проведення нашого дослідження.

Метою статті є: розглянути особливості підготовки майбутніх офіцерів військової розвідки з урахуванням специфіки їх майбутньої професійної діяльності, освітньо-нормативних документів, організації навчально-виховного процесу, концептуальних принципів їх підготовки у вищих військових навчальних закладах. Теоретично обґрунтувати та дослідити структуру та компоненти сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки у вищому військовому навчальному закладі, які впливають на якість їх професійної підготовки.

Матеріал та методи дослідження

Згідно з поставленими у дослідженні завданнями і перевіркою вихідних припущень використовувались наступні методи дослідження, що взаємодоповнювали один одного: теоретичні (аналіз наукової літератури, психолого-педагогічної й спеціальної літератури з проблеми дослідження, нормативно-правових документів, навчальних планів, освітніх програм, навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін обраних для проведення експериментального дослідження; синтез, порівняння, узагальнення, класифікація, систематизація даних з метою вивчення теоретичних основ формування фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки та конкретизації специфіки військової галузі щодо організації процесу формування такого процесу в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ), емпіричні (спостереження, бесіда, усне і письмове опитування, анкетування, інтерв'ювання, тестування, експертне оцінювання з метою вивчення стану проблеми дослідження для з'ясування сутності та структури його базових понять, виявлення компонентів сформованості фахової компетентності майбутніх фахівців військової розвідки у ВВНЗ).

Результати та їх обговорення

Концепція військової освіти в Україні обумовлює розвиток системи військової освіти в Україні, як складової державної системи освіти та одного із пріоритетних напрямів у будівництві Збройних Сил та інших військових формувань України. Головною метою Концепції є «визначення напрямів трансформації системи військової освіти щодо забезпечення безперервного освітнього та професійного розвитку військових фахівців упродовж військової кар'єри (службової діяльності) для набуття оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей Міністерства Оборони, Збройними Силами, іншими складовими сил оборони для виконання завдань оборонного планування, застосування Збройних Сил та інших складових

сил оборони, спільних дій у складі об'єднаних органів військового управління, а також їх взаємосумісності з відповідними структурами держав-членів НАТО» (Концепція військової освіти в Україні, 2022).

Нинішні умови потребують удосконалення організації й діяльності системи освіти у ВВНЗ, максимального вдосконалення професійної підготовки майбутніх офіцерів до фахової діяльності, привнесення теоретико-методологічних засад, модернізацію освітніх програм професійної підготовки, перегляду змісту й наукового обґрунтування шляхів оновлення фахової підготовки з урахуванням: пріоритетних напрямів розвитку вищої військової школи України; розширення впровадження філософських й наукових концепцій; оновлення методологічного підґрунтя на засадах системного, компетентнісного, діяльнісного, особистісно, акмеологічного, синергетичного підходів; взаємопов'язаності фундаментальності військової освіти з посиленою практичною підготовленістю та урахуванням відповідних загальнодидактичних принципів (науковість, гуманізм, цілеспрямованість, системність, послідовність, наступність, прогностичність, технологічність, діагностичність); гуманітаризації навчально-виховного процесу та акцентування уваги на формування фахової компетентності військових кадрів; упровадження належних умов безперервного збагачення творчого потенціалу особистості, розвитку самоосвіти, самовдосконалення, самопроявлення особистості та самоактуалізації майбутніх офіцерів.

У цьому контексті, на думку П. Вишневського, сучасна військова освіта повинна уможливлювати взаємозумовленість трьох важливих її функцій: розвивальної (забезпечення безперервного надбання творчого потенціалу особистості); компенсаційної (вибудовування майбутніми військовими фахівцями особистісно-професійної підготовки); адаптаційної (зумовленість простійної адаптації

та пристосування до світових процесів і подій) (Вишневський, 2005). На основі напрацювань науковців (А. Галімов, О. Діденко, В. Маслов, М. Нецадим, В. Полюк, Ю. Сердюк, С. Сінкевич, В. Телелим, О. Торічний, В. Ягупов та ін), зазначимо, що в даному випадку доцільною є інтеграція знань, пов'язаних із взаємодією принципу науковості (забезпечення формування наукового світогляду, створення умов для розвитку та саморозвитку майбутніх офіцерів військової розвідки з урахуванням специфіки їх майбутньої професійної діяльності); гуманізму (сформованість гармонійного розвитку особистісних чеснот майбутніх офіцерів, розроблення самоцінності суб'єктів освіти, усвідомлення відповідальності та обов'язків щодо фахової підготовленості, набуття компетентнісного досвіду та професійного становлення й саморозвитку); системності (взаємозумовлення розвитку духовних, загальнолюдських, етичних цінностей, які підпорядковані освітній військовій системі для формування всебічно сформованого професійного майбутнього офіцера; формування системності підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності з компетенціями готовності до прийняття рішень у екстремальних умовах й у нестандартних ситуаціях службово-професійної діяльності, в різних умовах для забезпечення дієздатності й боєздатності тощо); послідовності (забезпечення послідовності практичної підготовки та формування фахової компетентності майбутніх офіцерів, насамперед щодо високого рівня сформованості військової майстерності); наступності (забезпечення у процесі освітньої діяльності умов наступності кожного етапу підготовки і формування фахової компетентності майбутніх офіцерів із врахуванням попереднього професійно важливого фахового досвіду). Також, послуговуємося дослідницькими пошуками О. Маслія, який доповнює професійну підготовку майбутніх офіцерів у ВВНЗ наступними базовими загальнодидактичними принципами, до яких належать принципи: цілеспрямованість (забезпечення розвитку

високих моральних якостей громадянина України та захисника Вітчизни, якісна підготовка майбутніх офіцерів до професійної діяльності з урахуванням нинішніх вимог, дотримання усіх законодавчих актів України щодо розвитку системи військової освіти в Україні); прогностичність (збагачення змісту освіти на основі органічної та збалансованої єдності гуманітарної, природничої, військово-професійної складових; приведення визначених теоретико-методологічних засад, дидактичних принципів, закономірностей і методів на оновлення цілісної системи професійної підготовки майбутніх офіцерських кадрів); технологічність (забезпечення модернізації освіти відповідно до сучасних тенденцій безперервності та послідовності професійної підготовки); діагностичність (можливість проведення об'єктивних вимірів рівня досягнення цілей навчання, виявлення тенденцій та динаміки формування фахової компетентності до майбутньої діяльності) (Маслій, 2011).

Ураховуючи наведене, професійна підготовка майбутніх фахівців військової розвідки у вищому військовому навчальному закладі слід розглядати, як спеціалізовану освіту спрямовану на: здобуття фахових компетентностей у сфері професійної військової діяльності, упровадження принципів і стандартів на набуття здобувачами освіти нових та вдосконалення раніше набутих фахових компетентностей, підвищення рівня практичної підготовки та готовності до професійної діяльності на основі оновленої методики підготовки, провадження організації освітнього процесу з використанням нових й сучасних зразків озброєння і військової техніки, досягнення цілеспрямованого й спеціального педагогічного впливу на формування особистості майбутнього військового фахівця шляхом надання широкого спектру професійних знань та розвитку креативного мислення упродовж усієї військової кар'єри.

Ми погоджуємося із дослідницькими пошуками Ю. Лісніченка, який вважає, що структура підготовки майбутніх офіцерів у вищому військовому навчальному закладі слід розглядати як взаємозумовленість соціального замовлення та діяльності закладу освіти щодо підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності, цілей, завдань, змісту і способу освітнього процесу, факторів впливу, освітнього середовища яке взаємозумовлює освітній процес, принципи, методи, засоби й форми його реалізації, сукупність суб'єктів і об'єктів, навчально-методичну й науково-виховну діяльність, закономірності й суперечності та шляхи підвищення ефективності процесу підготовки майбутніх офіцерів до професійної діяльності (Лісніченко, 2015). Акцентуємо увагу на тому, що структура військової освіти включає: «допризовну підготовку; підготовку осіб за військово-технічними та військово-медичними спеціальностями; військово-професійну підготовку військовослужбовців рядового, сержантського (старшинського) складу строкової військової служби та військової служби за контрактом; підготовку військовослужбовців сержантського і старшинського складу військової служби за контрактом з одночасним здобуттям фахової передвищої освіти або ступеня вищої освіти молодшого бакалавра; підготовку військовослужбовців офіцерського складу; професійну військову освіту; військову підготовку громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу» (Концепція військової освіти в Україні, 2022).

Структура підготовки майбутніх офіцерів у системі військової освіти Збройних Сил України буде ефективною й належною з урахуванням виявлених компонентів сформованості фахової компетентності майбутніх військових фахівців у вищому військовому навчальному закладі. У цьому аспекті В. Георгієв вбачає такі компоненти, як: мотиваційно-цільовий, тактико-спеціальний, пізнавально-

операційний і рефлексивно-аналітичний (Георгієв, 2015). У баченні О. Рибчука, який на основі аналізу функціональних обов'язків офіцера ЗСУ, керівних документів, що регламентують службову діяльність, виокремив структуру фахової компетентності складниками якої є: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий, предметно-діяльнісний, рефлексивний, суб'єктний компоненти (Рибчук, 2016). На думку О. Войтеха, К. Войтех, структуру фахової компетентності складатимуть ціннісно-мотиваційний, емоційно-вольовий, когнітивний, предметнодіяльнісний та рефлексивний компоненти, що відповідають логіці професійної діяльності майбутніх офіцерів та їх підготовці до фахової діяльності (Войтех О., Войтех К., 2020). У наукових підходах науковців (В. Баранівського, Н. Кучеренко, О. Маслій, О. Пономаренко, О. Романюк, О. Торічного, М. Хрупала) структурні компоненти фахової компетентності майбутніх офіцерів трактуються, як інтегральна система взаємопов'язаних структурних характеристик, які виокремлювалися таким чином, щоб вони урахували гармонійний розвиток громадян-патріотів і високопрофесійних військових спеціалістів й свідомих захисників Батьківщини, високу мотивацію до здійснення професійної діяльності та надбання рівня професіоналізму, поліфункціональність військової діяльності майбутніх фахівців військової розвідки, сформованість системи теоретичних знань та практичних навичок, надбання адаптивних здатностей і емоційно-вольової стійкості майбутніх офіцерів на підвищення якості практичних умінь, набуття високого рівня прогностичних здібностей, значущість привнесення професійно-особистісних якостей щодо вирішення найскладніших завдань військово-професійної спрямованості, уможливлення результативного виконання професійної діяльності у відповідності до внутрішніх та зовнішніх чинників, сформованість здібностей до самореалізації, самовираження, самоаналізу та рефлексії.

Ураховуючи наведене та ґрунтуючись на результатах проведеного теоретичного аналізу військових, педагогічних, психологічних джерел (О. Діденко, О. Євсюков, Г. Лещенко, О. Маслій, В. Полюк, С. Сінкевич, В. Телелим, О. Чернявський, І. Чистовська, В. Ягупов та ін.) із проблеми формування фахової компетентності майбутніх фахівців військової розвідки та беручи до уваги теоретичні основи професійної підготовки майбутніх офіцерів у вищому військовому навчальному закладі, структуру військової освіти й структуру підготовки суб'єктів освіти дійшли висновку, що до суттєве значення матимуть такі взаємопов'язані й взаємозалежні компоненти: мотиваційно-вольовий, когнітивно-результативний, особистісно-акмеологічний, операційно-діяльнісний.

Мотиваційно-вольовий компонент за визначенням науковців (Н. Генералова, О. Діденко, О. Євсюков, В. Клячко, С. Кубіцький та ін.) передбачає керівну значимість у процесі підготовки військових фахівців відповідно до сучасних вимог, високих моральних, вольових, фахових якостей захисника Вітчизни. Спонукуваннями до постійного фахового розвитку, сформованості педагогічної майстерності, набуттям професійних цінностей та потреб, привнесенням власної активності до професійної реалізації, формуванням теоретичних і практичних надбань, сприянням особистісно-фахового зростання та безперервного професійного вдосконалення.

Когнітивно-результативний компонент (О. Маслій, М. Нецадим, В. Полюк, В. Телелим, В. Уліч, В. Ягупов та ін.) привносить шляхи сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки у вищому військовому навчальному закладі та реалізується через сформованість: системи знань, усвідомлення перспектив безперервного формування цілісності системи фахових умінь і навичок, підготовленості до здійснення фахової діяльності, фахово значущих якостей і належних

військових здібностей, науково-практичних умінь на засадах компетентнісного підходу, передового військово-педагогічного досвіду, всезагальної зумовленості постійного збагачення рівня педагогічної майстерності, навичок результативного та продуктивного навчання, фахових надбань до вирішення поставлених військових завдань з високими показниками результативності.

Особистісно-акмеологічний компонент виражає сформованість фундаментальних рефлексивних теоретичних знань, особистісно-професійних здібностей до фахового зростання, особистісної значущості, внутрішнього потенціалу до всебічного розвитку, активної життєвої позиції на оволодіння компетентнісних умінь та навичок до фахової діяльності, навичок виявлення та становлення перспективних тенденцій фахового розвитку, інтелектуальної підготовленості до військової діяльності, навичок логічного та абстрактного мислення, акмеологічної практичної зосередженості до майбутньої діяльності, осмисленої самоактуалізації, фахового потенціалу на володіння технологіями успішної реалізації творчого потенціалу, регуляції освітньої й майбутньої професійної діяльності, особистісних компетенцій до саморегуляції освітньо-професійної діяльності.

Операційно-діяльнісний компонент уможливорює сформованість значущих фахових якостей до виконання своїх функціональних обов'язків, пріоритетних спеціалізованих компетенцій, ґрунтовних компетентностей до оперування практичними навичками із високими показниками результативності, дієвих умінь до військової діяльності та виконання поставлених професійних завдань, практичних умінь використання здобутих навичок до фахової діяльності, гнучкого та багатогранного професійного мислення, внутрішнього потенціалу до всебічного розвитку, позитивного досвіду до успішного виконання фахових завдань, військової майстерності як цілісного фахового

надбання, внутрішньої потреби до саморозвитку й самореалізації.

У контексті зазначених вище фактів можна стверджувати, що компоненти сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки перебувають у взаємозалежному й взаємозумовленому зв'язку один з одним при певних організаційно-педагогічних умовах в інформаційно-освітньому середовищі вищого військового навчального закладу. Послуговуємося напрацюваннями науковців (В. Маслов, М. Нещадим, В. Полюк, С. Сінкевич, В. Телелим та ін.), що зазначені компоненти варто розглядати у структурі цілого, в середині яких існують обумовлені взаємозв'язки. Сформованість фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки проявляється активною взаємодією особистості майбутніх фахівців й умов інформаційно-освітнього середовища вищого військового навчального закладу і розглядається як доцільний, закономірний, контрольований процес оволодіння фаховими компетентностями суб'єктів освіти на якісно новий рівень до майбутньої військової діяльності.

Висновки

Таким чином, формування фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки характеризується створенням сприятливого інформаційно-освітнього середовища у вищому військовому навчальному закладі, розробкою педагогічно-психологічних підходів щодо вдосконалення якості освітнього процесу, розширенням впровадження філософських й наукових концепцій, привнесенням теоретико-методологічних засад, оновленням методологічного підґрунтя фахової підготовки, модернізацією освітніх програм професійної підготовки, удосконаленням навчально-методичного контенту та інформаційно-цифрового інструментарію з урахування специфіки майбутньої фахової діяльності. Перспективами розвитку порушеної проблеми є обґрунтування та визначення

організаційно-педагогічних умов формування фахової компетентності майбутніх фахівців військової розвідки в інформаційно-освітньому середовищі вищого військового навчального закладу та методики такого впровадження.

Література

1. Чистовська І. П. Формування педагогічної компетентності майбутніх магістрів військового управління : дис...канд. пед. наук : 13.00.04 / Національна академія оборони України. Київ, 2006. 223 с.
2. Лісніченко Ю. М. Підготовка майбутніх офіцерів до професійної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького. Хмельницький, 2015. 167 с.
3. *Концепція військової освіти в Україні*. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%d0%bf> (дата звернення: 02.10.2022).
4. Вишневський П. Р. Удосконалення педагогічного управління навчальним процесом у вищому військовому навчальному закладі на основі інноваційних технологій : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Національна академія державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2005. 205 с.
5. Маслій О. М. Формування фахової компетентності майбутніх офіцерів тилу у сфері військово-економічної логістики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. академ. Держ. прикорд. сл. України ім. Б. Хмельницького. Хмельницький, 2011. 174 с.
6. Георгієв В. М. Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів високомобільних десантних військ у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.04 / Південноукр. націон. педагог. ун-т ім. К. Д.Ушинського. Одеса, 2015. 252 с.
7. Рибчук О. О. Структура та зміст фахової компетентності викладачів вищих військових навчальних

закладів. *Нові технології навчання: наук.-метод. Зб.* Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2016. С. 190–196.

8. Войтех О., Войтех К. Фахова компетентність офіцерів національного персоналу Збройних Сил України. *Військова освіта*. № 1(41), 2020. С. 70–78.

Шумков І. О.

Структура та компоненти сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки у вищому військовому навчальному закладі

Анотація

У статті розглянуто особливості підготовки майбутніх офіцерів військової розвідки з урахуванням специфіки їх майбутньої професійної діяльності, освітньо-нормативних документів, організації навчально-виховного процесу, концептуальних принципів їх підготовки у вищих військових навчальних закладах. Теоретично обґрунтовано структуру та компоненти сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки. У дослідженні використовувались методи дослідження, що взаємодоповнювали один одного: теоретичні (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація, систематизація даних), емпіричні (спостереження, бесіда, усне і письмове опитування, анкетування, інтерв'ювання, тестування, експертне оцінювання). Таким чином, беручи до уваги теоретичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців військової розвідки у вищому військовому навчальному закладі, вважаємо, щодо суттєве значення матимуть такі компоненти: мотиваційно-вольовий, когнітивно-результативний, особистісно-акмеологічний, операційно-діяльнісний.

Ключові слова: вищі військові заклади освіти, освітній процес, інформаційно-освітнє середовище, фахова компетентність, компоненти сформованості фахової компетентності, майбутні офіцери військової розвідки.
